

Näin me juhlimme

Suomalaiset juhla- ja liputuspäivät

Jaakko Padatsu

Näin me juhlimme

Suomalaiset juhla- ja liputuspäivät

Kansainvälinen toimintakeskus Villa Victor 2007

Sisällys

Lukijalle	3
Muutokset julkisen liikenteen aikatauluissa	4
Kesä- ja talviaika	4
Seuraavat päivät aiheuttavat muutoksia esimerkiksi kauppojen ja virastojen aukiolo-aikoihin	5
Liputuspäivät	5
Uudenvuodenpäivä 1.1.	8
Loppiainen 6.1.	9
J.L. Runebergin päivä 5.2.	10
Kalevalan päivä, suomalaisen kulttuurin päivä 28.2.	11
Laskiainen, pääsiäinen, helatorstai ja helluntai	11
Laskiainen	12
Pääsiäinen	12
Mikael Agricolan päivä, suomen kielen päivä 9.4.	14
Kansallinen veteraanipäivä 27.4.	14
Vappu, suomalaisen työn päivä 1.5.	15
Äitienpäivä, toukokuun toinen sunnuntai	16
J.V. Snellmanin päivä, suomalaisuuden päivä 12.5.	16
Helatorstai, 39. päivä pääsiäisen jälkeen	17
Helluntai, seitsemäs pääsiäisen jälkeinen sunnuntai	17
Kaatuneiden muistopäivä, toukokuun kolmas sunnuntai	18
Puolustusvoimain lippujuhlan päivä 4.6.	18
Juhannus, kesäkuun 20. ja 26. päivän välinen lauantai eli juhannuspäivä, Suomen lipun päivä	19
Eino Leinon päivä, runon ja suven päivä 6.7.	20

Aleksis Kiven päivä, suomalaisen kirjallisuuden päivä 10.10.	21
Yhdistyneiden Kansakuntien päivä 24.10. YK:n päivä	22
Pyhäinpäivä	22
Ruotsalaisuuden päivä, svenska dagen 6.11.	23
Isänpäivä, marraskuun toinen sunnuntai	23
Itsenäisyyspäivä 6.12.	24
Joulu (24.12.) 25.12. ja 26.12.	25
Lähteet:	27

Lukijalle

Tämän vihkon tarkoituksena on antaa maahanmuuttajille keskeisintä käytännön tietoa Suomen tärkeimmistä juhlapäivistä, niiden sisällöstä ja käytännön vaikutuksista sekä niihin liittyvästä liputuksesta.

Maahanmuuttajille tärkeimmät kotoutumisen avaimet ovat maan kielen ja kulttuurin tuntemus.

Kuuluisan kansainvälisesti tunnetun suomalaisen, Alvar Aallon mukaan todellisinta kulttuuria on arkipäivän kulttuuri. Arkipäivän lomassa vietetään useita juhlia.

Ulkomaalaisille on tärkeää tietää, miten juhlapäivien vietto Suomessa vaikuttaa arkipäivän toiminnoista poikkeavasti. Suurimpina juhlapäivinä mm. pankit, posti, apteekit, terveyskeskukset, virastot ja kaupat ovat kiinni ja liikenneyhteydet toimivat vain osittain. Kuitenkin esim. ruokatavaraa voi saada kioskeista, ja kiireellisissä tapauksissa lääkäriin pääsee päivystyksen kautta, ja jotkut apteekit päivystävät.

Monet perinteiset suomalaisjuhlat ovat hyvin erilaisia kuin muissa maissa. Erityisesti Euroopan ulkopuolelta tulleilla ei ole yleensä käsitystä niiden vietosta ja niihin liittyvästä tapakulttuurista.

Monia juhlapäiviä Suomessa liputetaan, jolloin Suomen lippu nostetaan lipputankoon määrätyn ajaksi. Suomessa niin kuin muissakin maissa on monia tärkeitä liputus- ja juhlapäiviä. Osa liputuspäivistä on merkkihenkilöiden kuten runoilijoiden, kirjailijoiden, valtiomiesten ja muiden historiallisesti tärkeiden henkilöiden elämäntyön muistoksi, osa liittyy Suomen historiaan, osa on kirkollisia juhlapäiviä kuten joulu ja pääsiäinen. Joitakin juhlia kuten joulua ja pääsiäistä juhlietaan sekä kirkollisena että tapakulttuuri-juhlanä. Suomessa on kuusi virallista ja kymmenen vakiintunutta liputuspäivää. Sen lisäksi on mahdollisuus liputtaa myös yksityisesti. Melko tavallinen näky, puolitangossa oleva Suomen lippu esim. kerrostalon tai rivitalon lipputangossa, kertoo talon asukkaan kuolemasta.

Toiminnanohjaaja Shahnaz Mikkonen

Suomalaiset juhla- ja liputuspäivät

Muutokset julkisen liikenteen aikatauluissa

Useat pyhäpäivät aiheuttavat muutoksia julkisen liikenteen aikatauluihin. Tällaisia päiviä ovat esimerkiksi juhannus ja joulunpyhä. Pyhäpäivinä liikennöivät vuorot vaihtelevat vuosittain, joten ne kannattaa tarkastaa internetistä tai soittamalla puhelimella. Junien aikataulut ja muutokset liikennöitävissä vuoroissa löytyvät VR:n kotisivulta www.vr.fi. VR:n internet-sivut on käännetty myös englanniksi, ruotsiksi ja venäjäksi.

Koskilinjojen internet-sivulta www.koskilinjat.fi, voi tarkastaa paikallisliikenteen bussien aikataulut ja juhlapyhien mahdollisesti aiheuttamat muutokset. Koskilinjojen internet-sivut on käännetty englanniksi. Linja-autojen aikataulut löytyvät osoitteesta www.matkahuolto.fi, matkahuollon internet-sivut on käännetty ruotsiksi ja englanniksi.

Kesä- ja talviaika

Suomessa on muiden eurooppalaisten maiden tapaan käytössä kesäaika. Se tarkoittaa, että kelloja siirretään kesäkuukausiksi tunnin verran eteenpäin. Kesäaika on järjestely, jolla pyrittiin alun perin energiansäästöihin ja kellonajan sovittamiseen paremmin ihmisten elämänrytmiä vastaavaksi. Suomessa kesäajan käytöstä ei ole energiansäästön kannalta merkitystä, vaan siirtymisellä pyritään lähinnä olemaan samassa tahdissa muiden EU-maiden kanssa.

Kesäaikaan siirrytään maaliskuun viimeisenä sunnuntaina kello 3:00 yöllä, jolloin kelloja käännetään tunti eteenpäin. Kesäaika päättyy lokakuun viimeisenä sunnuntaina kello 4:00 yöllä, jolloin kelloja käännetään tunti taaksepäin.

Seuraavat päivät aiheuttavat muutoksia esimerkiksi kauppojen ja virastojen aukiolo-aikoihin:

- Uudenvuodenpäivä 1.1.
- Loppiainen 6.1.
- Pääsiäinen
- 1.5. Vappu eli suomalaisen työn päivä
- Helatorstai, 39. päivä pääsiäisen jälkeen
- Helluntai, seitsemäs pääsiäisen jälkeinen sunnuntai
- Juhannus, kesäkuun 20. ja 26. päivän välinen lauantai eli juhannuspäivä, Suomen lipun päivä
- Pyhäinpäivä
- 6.12. itsenäisyyspäivä
- Joulukuun (24.12) 25.12 ja 26.12

Liputuspäivät

Suomessa on kuusi virallista liputuspäivää. Lisäksi virallisia liputuspäiviä ovat vaalipäivät sekä päivä, jolloin tasavallan presidentti astuu virkaansa. Valtion virastot ja laitokset on veloitettu liputtamaan virallisina liputuspäivinä. Viralliset liputuspäivät ovat:

- 28.2. Kalevalan päivä eli suomalaisen kulttuurin päivä
- 1.5. Vappu eli suomalaisen työn päivä
- toukokuun toinen sunnuntai eli äitienpäivä
- 4.6. puolustusvoimain lippujuhlan päivä eli Suomen marsalkka C.G.E. Mannerheimin syntymäpäivä
- kesäkuun 20. ja 26. päivän välinen lauantai eli juhannuspäivä, Suomen lipun päivä

- 6.12. itsenäisyyspäivä
- päivä, jolloin Suomessa toimitetaan valtiolliset vaalit, kunnallisvaalit, Euroopan parlamentin edustajien vaalit tai neuvoo-antava kansanäänestys.
- päivä, jolloin tasavallan presidentti astuu virkaansa.

Lisäksi Suomessa on kymmenen vakiintunutta liputuspäivää. Hyvään liputustapaan kuuluu liputtaa myös vakiintuneina liputuspäivinä virallisten tapaan. Liputus on Suomessa vapaata ja jokaisella suomalaisella on oikeus liputtaa kansallislipulla lisäksi aina kun näkee sen aiheelliseksi, esimerkiksi valmistujaisten tai syntymäpäivien yhteydessä. Vakiintuneita liputuspäiviä ovat:

- 5.2. J. L. Runebergin päivä
- 9.4. Mikael Agricolan päivä eli suomen kielen päivä, joka on myös Elias Lönnrotin syntymäpäivä
- 27.4. kansallinen veteraanipäivä
- 12.5. J.V. Snellmanin päivä eli suomalaisuuden päivä
- toukokuun kolmas sunnuntai, kaatuneiden muistopäivä
- 6.7. Eino Leinon päivä eli runon ja suven päivä
- 10.10. Aleksis Kiven päivä eli suomalaisen kirjallisuuden päivä
- 24.10. Yhdistyneiden Kansakuntien päivä
- 6.11. svenska dagen, ruotsalaisuuden päivä
- Marraskuun toinen sunnuntai eli isänpäivä

Ahvenanmaalla on lisäksi kolme liputuspäivää, jolloin liputetaan Ahvenanmaan maakuntalipulla. Päivät ovat:

- 30.3 Ahvenanmaan demilitarisoinnin ja neutralisoinnin päivä
- huhtikuun viimeinen sunnuntai, Ahvenanmaan lipun päivä
- 9.6. Ahvenanmaan itsehallintopäivä

Saamelaisilla on yksitoista virallista liputuspäivää, jolloin saamelaisalueella liputetaan saamen lipulla. Saamelaisten viralliset liputuspäivät ovat:

- 6.2. Saamelaisten kansallispäivä
- 2.3. Suomen saamelaiskäräjien perustamispäivä
- maaliskuun 22. ja 28. päivän välinen sunnuntai, Marian ilmestyspäivä, saamelaisten perinteinen juhlapäivä
- kesäkuun 20. ja 26. päivän välinen lauantai, juhannus, yleinen juhlapäivä
- 9.8. YK:n kansainvälinen alkuperäiskansojen päivä
- 15.8. Saamen lipun hyväksymispäivä
- 18.8. saamelaisneuvoston perustamispäivä
- 26.8. Ruotsin saamelaiskäräjien perustamispäivä
- 9.10. Norjan saamelaiskäräjien perustamispäivä
- 9.11. saamelaisvaltuuskunnan perustamispäivä
- 15.11. ensimmäisen saamelaisen valtiopäivämiehen Isak Saban syntymäpäivä

Uudenvuodenpäivä 1.1.

Uudenvuodenpäivä ei ole liputuspäivä, mutta virastot ja suuremmat kaupat ovat silloin suljettuja. Uusivuosi vaikuttaa myös julkisen liikenteen aikatauluihin. Myös uudenvuodenaatto voi vaikuttaa kauppojen aukioloon sekä julkisen liikenteen aikatauluihin.

Vuoden vaihtumiseen on Suomessa liittynyt paljon erilaisia uskomuksia. Aiemmin sitä on pidetty otollisena aikana ennustaa tulevan vuoden tapahtumia, varsinkin elinkeinojen harjoittamiseen kohdistuva ennustaminen on ollut hyvin yleistä. Erilaisista ennusmerkeistä pyrittiin päättämään millainen tulevan vuoden sadosta oli tulossa, saatiinko kalaa ja muuta riistaa ja niin edelleen.

Tinan valaminen on eräs ennustamisen muoto, joka on jäänyt elämään nykyaikaan. Tinan valamisessa kauhassa sulatettua tinaa kaadetaan kylmään veteen ja jähmettyneen tinan muodosta päätellään tulevan vuoden tapahtumia.

Tinan valaminen on suosittua tänäkin päivänä. Muihin uudenvuodenperinteisiin kuuluu ainakin isoimmissa kaupungeissa järjestettävä ilotulitus keskiyöllä vuoden vaihtuessa. Varsinainen juhlinta keskittyy uudenvuoden aaton iltaan ja vuoden vaihtumiseen keskiyöllä. Uudenvuoden juhlintaan ei liity uskonnollista merkitystä, vaan juhlinta tapahtuu pääosin ystävien ja perheen kanssa. Uuden vuoden juhlinta näkyy varsinkin kaupungeissa kun suuret ihmisjoukot kerääntyvät katselemaan ilotulitusta.

Loppiainen 6.1.

Loppiainen ei ole liputuspäivä. Se aiheuttaa muutoksia kauppojen aukioloon. Virastot ovat loppiaisenä suljettuja, ja myös kouluissa on vapaapäivä. Loppiainen aiheuttaa muutoksia julkisen liikenteen aikatauluihin.

Loppiainen on joulukauden viimeinen pyhäpäivä. Sen nimikin tulee joulukauden loppumisesta. Loppiainen on kirkollinen pyhäpäivä, jonka alkuperä ja vietto ovat uskonnollisia. Luterilaisessa kirkossa loppiaisen sanomaksi on muodostunut Kristuksen jumaluuden ilmeneminen maailmalle. Loppiainen ei ole jouluun tai pääsiäiseen verrattavissa oleva uskonnollinen juhla. Loppiaisenä jumalanpalveluksissa muistetaan loppiaisen uskonnollista sanomaa. Muuten loppiaista ei välttämättä huomaa muusta kuin kauppojen ja virastojen kiinniolosta. Loppiaisen viettoon ei myöskään nykyään kuulu juurikaan vakiintuneita perinteitä. Monelle suomalaiselle se on vain ylimääräinen vapaapäivä

J.L. Runebergin päivä 5.2.

J.L. Runebergin päivänä kaupat ja virastot ovat auki normaalisti. Myös julkinen liikenne kulkee normaalien aikataulujen mukaan.

Runebergin päivää vietetään Suomen kansallisrunoilija, Johan Ludvig Runebergin muistoksi. Runebergin tunnetuin teos on Suomen sodasta (1808 - 1809) kertova runokokoelma Vänrikki Stoolin tarinat. Kokoelman johdantoruno on Vårt land, joka suomennettiin ja Fredrik Paciuksen säveltämänä siitä tuli Suomen kansallislaulu Maamme. Runebergin runot ja virret ovat tulleet suomalaisille tutuiksi varsinkin kansakoulun välityksellä.

Nykyään Runebergin päivän lähestymisen voi huomata kauppoihin ilmaantuvista Runebergin tortuista. Nykyisin Runebergin tortuina tunnettujen leivosten luoja pidetään porvoolaista sokeri-leipuri Asteniusta. Runeberg tunnettiin suurena leivosten ystävänä ja hänelle haettu joka aamuinen leivos oli tapana käydä hakemassa Asteniukselta.

Seuraavan ohjeen mukaan voi itse kokeilla Runebergin torttujen valmistusta:

*150 g voita
1 ½ dl sokeria
2 munaa
2 dl jauhettua mantelia
1 ½ dl vehnäjäuhoja
1 tl leivinjauhetta
koristeeksi vadelmamarmeladia
ja sokerikuorutusta*

Vaahdota voi ja sokeri. Lisää munat yksitellen hyvin vatkatun. Lisää keskenään sekoitetut kuivat aineet. Jaa taikina paperivuokiin tai voideltuihin ja jauhotteluihin sileäreunaisiin metallivuokiin. Paista torttuja keskilämpöisessä (200 astetta) uunissa 12 - 15 minuuttia. Koristele jäähtyneet tortut vadelmamarmeladilla ja pursota marmeladin ympärille sokerivesikuorutuksesta rengas. Annoksesta tulee torttuja runsaat kaksitoista kappaletta.

Kalevalan päivä, suomalaisen kulttuurin päivä 28.2.

Kalevalan päivä on ollut liputuspäivä itsenäisyyden alkuvuosista lähtien. Vuodesta 1978 lähtien 28.2 on ollut virallinen liputuspäivä ja lisäksi suomalaisen kulttuurin päivä. Kalevalan päivänä kaupat ja virastot ovat auki normaalisti. Myös julkinen liikenne kulkee normaalien aikataulujen mukaan.

Kalevalan päivä on omistettu Suomen kansalliseepokselle Kalevalalle. 28.2 vuonna 1835 Elias Lönnrot allekirjoitti Kalevalan ensimmäisen painoksen alkulauseen. Lääkäri Elias Lönnrot keräsi runonkeräysmatkoillaan eppisiä runoja, jotka hän kokosi ja yhdisti Kalevalaksi. Kalevalan päivään ei liity vakiintuneita perinteitä, mutta esimerkiksi kouluissa voidaan lukea Kalevalaa ja perehtyä suomalaiseen kansanperinteeseen. Kalevala on käännetty 60:lle eri kielelle. Kalevalan ensimmäinen runo alkaa:

*Mieleni minun tekevi,
aivoni ajattelevi,
lähteäni laulamahan,
saa'ani sanelehemän,
sukuvirttä suoltamahan,
lajivirttä laulamahan.*

Laskiainen, pääsiäinen, helatorstai ja helluntai

Pääsiäisen ajoittuminen kalenterissa määrää helatorstain, helluntain ja laskiaisen päivämäärän. Pääsiäisen päivämäärä vaihtelee vuosittain. Vuosittain vaihtuvien juhlapyhien päivämäärät voi tarkastaa Helsingin yliopiston almanakkatoimiston internet-sivuilta: <http://almanakka.helsinki.fi/>. Helsingin yliopisto julkaisee myös *Yliopiston almanakkaa*, jossa on mainittu kaikki suomalaiset juhlapyhät ja lisäksi ortodoksisen, juutalaisen ja islamilaisen kalenterin juhlapäivät.

Laskiainen

Laskiaista vietetään seitsemän viikkoa ennen pääsiäistä. Laskiaissunnuntain päivämäärä vaihtelee vuosittain. Se on kuitenkin aina joko helmi- tai maaliskuussa. Merkittävämpi juhlapäivä on kuitenkin sunnuntaita seuraava laskiaistiistai. Laskiaissunnuntai ja –tiistai eivät ole liputuspäiviä ja laskiaistiistaina kaupat ja virastot ovat auki normaalisti. Myös julkinen liikenne kulkee normaalien aikataulujen mukaan.

Roomalaiskatolisena aikana laskiainen merkitsi neljäkymmentä päivää kestävästä paaston alkamisesta. Paastoon valmistauduttiin syömällä paljon rasvaisia ruokia. Nykyään suomalaiset eivät paastoa, mutta laskiaiseen kuuluu silti vanha laskiairuoka, sianlihasta ja herneistä tehty hernekeitto. Laskiaisenä on myös tapana syödä kermavaahdolla täytettyjä laskiaispullia, joilla on myös juurensa roomalaiskatolisessa paastonaloitusperinteessä.

Suomalaiseen laskiaiseen kuuluu oleellisena osana mäenlasku. Pelkän hauskanpidon lisäksi mäenlaskulla on aiemmin ollut myös maanviljelyskulttuuriin liittyvä merkitys. Mitä pidemmälle kelkka liukui, sitä paremmiksi pellavat kasvoivat seuraavana vuonna.

Pääsiäinen

Pääsiäinen on merkittävä juhla, joka vaikuttaa kauppojen ja virastojen aukioloon sekä julkisen liikenteen aikatauluihin. Varsinaisen pääsiäispäivän lisäksi pääsiäisen pyhäpäiviin kuuluvat pitkäperjantai sekä toinen pääsiäispäivä.

Varsinainen pääsiäispäivä on kevätpäiväntasausta seuraavan täydenkuun jälkeinen sunnuntai. Pääsiäisen päivämäärä vaihtelee vuosittain ja se määrää muiden pääsiäisenajan pyhäpäivien sekä laskiaisen, helatorstain ja helluntain ajankohdat. Pääsiäispäivää edeltävää perjantaita kutsutaan pitkäperjantaiksi. Se on myös pyhäpäivä. Toinen pääsiäispäivä on varsinaista pääsiäispäivää seuraava päivä. Toinen pääsiäispäivä on myös pyhäpäivä ja koulut, kaupat ja virastot ovat pääsiäispäivän tavoin suljettuja.

Pääsiäinen on ollut aiemmin vuoden tärkein uskonnollinen juhla. Varsinkin ortodoksisessa perinteessä se on edelleen merkittävä juhlapäivä. Pääsiäinen on uskonnollinen juhla, sitä vietetään Jeesuksen ylösnousemuksen kunniaksi. Kristillinen pääsiäinen on 2000 vuotta vanha juhla. Sen viettämiseen on muodostunut hyvin paljon perinteitä.

Pääsiäistä edeltävänä sunnuntaina Jeesus ratsasti Raamatun mukaan Jerusalemiin, jossa kansa otti hänet vastaan palmunoksilla tervehtien. Palmusunnuntain alkuperä näkyy edelleen suomalaisessa virpomisperinteessä. Nykyäänkin lapsilla on tapana kiertää naapurustoa noidiksi pukeutuneena ja virpoa ihmisiä koristelluilla pajun oksilla. Virpominen on peräisin ortodoksisesta perinteestä, pääsiäisnoidat taas eurooppalaisesta pääsiäisperinteestä. Virpomiseen kuuluu loruja, joista yleisin on seuraavanlainen:

*virvon, varvon
tuoreeks, terveeks
tulevaks vuodeks
vitsa sulle
palkka mulle*

Perinteisiä pääsiäiskoristeita ovat maalatut kananmunat ja rairuoho. Monet pääsiäisperinteet liittyvät ruokaan, koska pääsiäinen oli katolisena aikana kirkon säätämän paaston loppumisjuhla. Suomalainen pääsiäiserikoisuus on rukiista tehty mämmi. Sitä syödään tavallisesti kerman ja sokerin kanssa. Pääsiäislampaalla on pitkät perinteet sekä ortodoksisessa että katolisessa pääsiäisperinteessä. Kaikille suomalaisille pääsiäisellä ei ole suurta uskonnollista merkitystä, vaikka se onkin säilyttänyt uskonnollisen merkityksensä monia muita uskonnollisia pyhäpäiviä paremmin.

Mikael Agricolan päivä, suomen kielen päivä 9.4.

Mikael Agricolan päivä on vakiintunut liputuspäivä. Se ei vaikuta kauppojen tai virastojen aukioloon. Myös julkinen liikenne kulkee normaalien aikataulujen mukaan.

Mikael Agricolan päivä on ollut vakiintunut liputuspäivä vuodesta 1978. Mikael Agricola on suomen kirjakielen luoja ja kirjoitti ensimmäiset suomenkieliset kirjat. Agricolan laatima aapinen *Abckiria* oli ensimmäinen suomeksi painettu teos. Se ilmestyi vuonna 1542 tai 1543.

Agricola toimi Turun katedraalikoulun johtajana ja oli merkittävä suomalainen uskonpuhdistaja. Hän uskoi, että jumalanpalvelus tuli suorittaa kansan omalla kielellä ja jokaisen tuli saada lukea Raamattua omalla äidinkielellään. Merkittävin Agricolan teos onkin uuden testamentin suomennos *Se Wsi Testamenti*, joka ilmestyi vuonna 1548. Mikael Agricolan päivän viettoon ei liity yleisiä perinteitä, kouluissa voidaan muistaa Agricolan työ suomenkielen luoja. Muuten Agricolan päivä näkyy lähinnä liputuksesta.

Kansallinen veteraanipäivä 27.4.

Kansallinen veteraanipäivä ei aiheuta muutoksia kauppojen tai virastojen aukioloon. Myös julkinen liikenne kulkee normaalien aikataulujen mukaan.

Kansallinen veteraanipäivä on vakiintunut liputuspäivä. Sitä on vietetty vuodesta 1987. Kansallista veteraanipäivää vietetään Lapin sodan päättymisen muistoksi. Kansallisena veteraanipäivänä järjestetään isänmaallisia juhlatilaisuuksia, joilla halutaan muistaa elossa olevia veteraaneja. Suomalaisia sotaveteraaneja ja sotaleskiä on elossa n. 95 000.

Vappu, suomalaisen työn päivä 1.5.

Vappu on merkittävä suomalainen juhlapäivä ja se aiheuttaa muutoksia julkisen liikenteen aikatauluihin sekä kauppojen ja virastojen aukioloon. Kaupat ja virastot eivät ole auki vappuna. Vappu on vapaapäivä myös kouluissa.

Vappu on ollut virallinen liputuspäivä vuodesta 1978. Toukokuun ensimmäistä päivää on vietetty germaanisissa maissa jo pakanallisella ajalla, jolloin sitä juhlittiin kesäkauden avauksena.

Vappupäivä on kuulunut Suomessa vanhoihin maatalouden merkkipäiviin. Karjan menestymistä edistettiin erilaisilla vappuna suoritetuilla taioilla.

Nykyään vapun viettoon ei kuulu tällaisia perinteitä, eikä vapulla ole uskonnollista merkitystä. Nykyään vappu tunnetaan lähinnä suomalaisen työväen ja ylioppilaiden juhlanä. Vapun vietossa sekoittuvat kansainvälisen työväenliikkeen, eurooppalaisen kevään juhlinnan, opiskelija juhlallisuuksien sekä nykyaikaisen kaupallisen juhlan piirteet. Vappua vietetään perinteisesti kaupungeissa ja siihen liittyy yleisesti runsas alkoholin käyttö. Vapun viettoon kuuluvia perinneherkkuja ovat tippaleivät ja munkit. Myös käyttämällä tehdyllä juomalla, vappusimalla on pitkät perinteet suomalaisessa vapunvietossa.

Äitienpäivä, toukokuun toinen sunnuntai

Äitienpäivä on virallinen liputuspäivä. Silloin julkinen liikenne kulkee normaalin sunnuntai aikataulun mukaan. Kaupat ja virastot ovat normaalin sunnuntain tavoin kiinni.

Äitienpäivä on ollut virallinen liputuspäivä vuodesta 1947. Suomessa äitienpäivää on vietetty 1920-luvulta lähtien. Se on kuitenkin melko uusi juhla, jolla ei ole pitkiä perinteitä Suomessa. Nykyään äitienpäivää vietetään viidessäkymmenessä maassa. Toisin kuin useilla muilla juhlapäivillä, äitienpäivällä ei ole elinkeinoihin liittyvää tai uskonnollista merkitystä.

Suomalaiseen äitienpäivän viettoon kuuluu yleisesti perheen äidille valmistama aamukahvi. Aamukahvin kanssa äidille on voitu leipoa äitienpäiväkakku. Lapset askartelevat kouluissa ja päiväkodeissa äidille äitienpäiväkortteja. Myös äitienpäiväkukat ovat muodostuneet perinteeksi.

J.V. Snellmanin päivä, suomalaisuuden päivä 12.5.

J.V. Snellmanin päivänä kaupat ja virastot ovat auki normaalien aukioloaikojen mukaan. Myös julkinen liikenne kulkee normaalisti.

Johan Vilhelm Snellman (1806 – 1881) on Suomen valtiomiehistä merkittävimpiä. Hän on vaikuttanut suuresti Suomen kehittymiseen itsenäiseksi valtioksi. Snellmanin haluna oli herättää suomalainen kansallishenki ja saada suomalaiset tajuamaan oma asemansa muiden kansojen joukossa.

Snellman oli akateemikko ja toimittaja, jota juhlittiin varsinkin itsenäisyyden alkuvuosina suurilla juhlilla ja muistotilaisuuksilla. Nykyään Snellmanin päivää vietetään lähinnä liputtamalla, eikä Snellmanin päivän viettoon ole muodostunut yleisiä perinteitä. Kouluissa Snellmanin päivää voidaan viettää muistelemalla Snellmanin elämää ja työtä.

Helatorstai, 39. päivä pääsiäisen jälkeen

Helatorstai on kirkollinen pyhäpäivä eikä silloin liputeta. Helatorstai on kouluissa ja virastoissa vapaapäivä. Se voi vaikuttaa myös kauppojen aukioloon. Myös julkisen liikenteen aikatauluihin tulee muutoksia. Helatorstaita vietetään 39 päivää pääsiäisen jälkeen.

Helatorstai on kristillisessä perinteessä päivä, jolloin Kristus astui taivaaseen. Sitä on vietetty kristinuskon alkuajoista lähtien. Suomessa helatorstai ja helluntai ovat kuuluneet vuoden tärkeimpiin juhliin. Helatorstaita on vietetty jo esikristillisellä ajalla kevään saapumisen kunniaksi. Helatorstaita oli tapana juhlia suuria helatulia polttamalla.

Nykyään helatorstain viettoon ei kuulu vakiintuneita perinteitä. Monille suomalaisille se on vain ylimääräinen vapaapäivä. Helatorstain uskonnollista sanomaa muistetaan jumalanpalveluksissa.

Helluntai, seitsemäs pääsiäisen jälkeinen sunnuntai

Helluntaina kaupat, virastot ja koulut ovat normaalin sunnuntain tapaan kiinni. Se voi aiheuttaa muutoksia julkisen liikenteen aikatauluihin. Helluntain päivämäärä vaihtelee vuosittain.

Helluntai on vanhimpia kirkkopyhiä. Sitä on vietetty kristinuskon alkuajoista lähtien. Helluntai on kristillisen kirkon syntymisen juhla. Raamatussa kerrotaan, miten Jeesuksen opetuslapset olivat yhdessä koolla, kun pyhä henki laskeutui heidän päälleen ja he alkoivat puhua kielillä.

Helluntai on aiemmin ollut vuoden merkittävimpiä juhlia. Aiemmin sitä on vietetty Suomessa kesäkauden aloitusjuhlanä. Helluntai on ollut aiemmin varsinkin nuorille merkittävä juhla, silloin illat olivat jo valoisia ja nuoriso kokoontui juhlimaan ja pitämään hauskaa yhdessä. Vanha suomalainen sananlaskukin viittaa tähän helluntain viettotapaan:

”Jos ei heilaa helluntaina, ei ole koko kesänä.”

Kaatuneiden muistopäivä, toukokuun kolmas sunnuntai

Kaatuneiden muistopäivä on vakiintunut liputuspäivä. Julkinen liikenne kulkee normaalin sunnuntaiaikataulun mukaan. Virastot ja kaupat, pieniä kioskeja lukuun ottamatta ovat normaalin sunnuntain tapaan kiinni.

Kaatuneiden muistopäivää on vietetty vuodesta 1940 lähtien sodissa kuolleiden sankarivainajien muistoksi. Muistopäivä oli erityisen merkittävä varsinkin jatkosodan jälkeen, jolloin sota oli vielä tuoreessa muistissa. Silloin perinteeksi muodostui käydä sodassa kuolleiden haudoilla ja viedä sinne kukkia ja kynttilöitä. Kaatuneiden muistopäivän perinteisiin kuuluu myös seppeleiden lasku sankaripatsaille. Myös jumalanpalveluksissa muistetaan sodassa kuolleita.

Puolustusvoimain lippujuhlan päivä 4.6.

Puolustusvoimain lippujuhlan päivänä kaupat ja virastot ovat auki normaalien aukioloaikojen mukaan. Myös julkinen liikenne kulkee normaalin aikataulun mukaan. Puolustusvoimain lippujuhlan päivä on virallinen liputuspäivä, jota on vietetty vuodesta 1942.

Puolustusvoimain lippujuhlan päivää vietetään Suomen marsalkka Mannerheimin syntymäpäivänä. Ensimmäisen kerran sitä vietettiin marsalkan 75-vuotispäivänä vuonna 1942. Puolustusvoimain lippujuhlan päivänä järjestetään valtakunnallinen paraati, jonka lisäksi kaikki varuskunnat järjestävät omia paraatejaan.

***Juhannus,
kesäkuun 20. ja 26. päivän välinen lauantai
eli juhannuspäivä, Suomen lipun päivä***

Juhannuksena kaupat ja virastot ovat kiinni. Pienet kaupat ja kioskit voivat olla auki osan aikaa päivästä. Juhannus aiheuttaa muutoksia julkisen liikenteen aikatauluihin. Myös juhannusaatto aiheuttaa muutoksia. Kaupat voivat olla auki esimerkiksi osan aikaa päivästä tai saattavat olla kokonaan suljettuja. Myös juhannusaatto voi aiheuttaa muutoksia julkisen liikenteen aikatauluihin.

Juhannus on joulun, vapun ja pääsiäisen ohella merkittävä suomalaisen juhla. Juhannus on virallinen liputuspäivä sekä Suomen lipun päivä. Juhannuksen vietolla on Suomessa pitkät perinteet. Juhannus on keskikesän juhla ja silloin päivä on pisimmillään. Juhannusta on vietetty jo esikristillisellä ajalla.

Juhannuksen vietto kuuluu myös kristilliseen perinteeseen. Sitä on vietetty Johannes Kastajan syntymäpäivänä jo 400-luvulta lähtien.

Juhannus-nimikin on peräisin Johannes Kastajan syntymäpäivän juhlasta. Nykyään Juhannus ei ole kuitenkaan uskonnollinen juhla, vaan sen viettoon kuuluvat perinteet liittyvät pikemminkin kesäkesän ja luonnon juhlintaan.

Nykyään juhannusta vietetään enimmäkseen maallisena juhlanä. Juhannusperinteitä ovat esimerkiksi juhannuskokko ja saunominen. Juhannusta vietetään enimmäkseen maaseudulla. Kaupungit tyhjenevät juhannuksen ajaksi ihmisten suunnistaessa kesämökeilleen tai maaseudulle sukulaisten luona.

Juhannuksen juhlintaan on jo kauan kuulunut runsas alkoholin käyttö. Vanhasta juhannusperinteestä muistuttavat juhannustaiat, joilla on aiemmin pyritty vaikuttamaan varsinkin rakkausasioihin. Juuri juhannukseen kuuluu suuri määrä erilaisia taikoja ja ennustusmenetelmiä, joilla on pyritty saamaan selville kuka tuleva sulhanen on. Edelleenkin käytössä olevan uskomuksen mukaan tyttö näkee unessa tulevan sulhasensa, jos hän laittaa juhannusyön ajaksi tyynynsä alle yhdeksän erilaista luonnonkukkaa.

Eino Leinon päivä, runon ja suven päivä 6.7.

Eino Leinon päivä ei vaikuta kauppojen ja virastojen aukioloon. Myös julkinen liikenne kulkee normaalien aikataulujen mukaan. Eino Leinon päivä on vakiintunut liputuspäivä, jota on vietetty vuodesta 1920 alkaen.

Eino Leino (1878–1927) oli suomalaisen kirjallisuuden uudistaja. Hän on tunnetuin suomenkieltä uudistaneista runoistaan. Runokokoelmassaan *Helkavirsiä* (1903) hän yhdisti suomalaista kansanrunoutta uusimpiin eurooppalaisiin kirjallisiin virtauksiin tavalla, jota ei ollut tehty aiemmin suomalaisessa runoudessa. *Helkavirsiä* onkin Leinon tunnetuimpia runokokoelmia.

Eino Leino oli lisäksi näytelmäkirjailija ja Helsingin Sanomien kirjallisuus- ja teatteriarvostelija. Lisäksi hän suomensi useita klassikkoteoksia, kuten *Danten Jumalaisen näytelmän*. Useat Leinon runoista ovat tulleet suomalaisille hyvin tutuiksi, seuraava runo *Nocturne* on yksi tunnetuimmista.

*Ruislinnun laulu korvissani,
tähtäpäiden päällä täysi kuu;
kesä-yön on onni omanani,
kaskisavuun laaksot verhouu.
En ma iloitse, en sure, huokaa;
mutta metsän tummuus mulle tuokaa,
puunto pilven, johon päivä hukkuu,
siinto vaaran tuulisen, mi nukkuu,
tuoksut vanamon ja varjot veen;
niistä sydämeni laulun teen.*

*Sulle laulan neiti, kesäheinä,
sydämeni suuri hiljaisuus,
uskontoni, soipa säveleinä,
tammenlehvä-seppel vehryt, uus.
En ma enää aja virvatulta,
onpa kädessäni onnen kulta;
pienentyy mun ympär' elon piiri;
aika seisoo, nukkuu tuuliviiri;
edessäni hämäräinen tie
tuntemattomahan tupaan vie.*

Eino Leino: Nocturne 1903

Aleksis Kiven päivä, suomalaisen kirjallisuuden päivä 10.10.

Aleksis Kiven päivä ei vaikuta kauppojen ja virastojen aukioloon. Myös julkinen liikenne kulkee normaalien aikataulujen mukaan. Aleksis Kiven päivä on vakiintunut liputuspäivä

Aleksis Kivi (1834–1872) on Suomen kansalliskirjailija. Aleksis Kiven teoksia pidettiin liian raakoina ja sivistymättöminä eikä hän saanut juurikaan arvostusta omana elinaikanaan. Kiven tuotantoa alettiin arvostaa vasta hänen kuolemansa jälkeen. Nykyään Kiveä

kunnioitetaan suomalaisen näytelmä- ja romaanikirjallisuuden luoja. Aleksis Kiven tuotanto koostuu runoista, romaanista *Seitsemän veljestä* sekä 12 näytelmästä, joista tunnetuin on *Nummisuutarit*.

Yhdistyneiden Kansakuntien päivä 24.10.

YK:n päivä

Yhdistyneiden Kansakuntien päivä ei vaikuta kauppojen tai virastojen aukioloon. Myös julkinen liikenne kulkee normaalien aikataulujen mukaan. Yhdistyneiden Kansakuntien päivä on vakiintunut liputuspäivä. Suomi liittyi YK:n jäseneksi vuonna 1955.

Pyhäinpäivä

Pyhäinpäivää vietetään lokakuun 31. ja marraskuun 6. päivän välisenä lauantaina. Pyhäinpäivä aiheuttaa muutoksia julkisen liikenteen aikatauluihin sekä kauppojen aukioloon.

Pyhäinpäivää on vietetty Suomessa aiemmin nimillä kekri, köyri ja keyri. Se on ollut suomalainen elonkorjuujuhla. Silloin vuoden työtehtävät oli hoidettu ja oltiin valmiita seuraavaan vuoden alkamiseen. Myöhemmin kekrin juhlimiseen sekoittui piirteitä katolisesta Pyhain miesten päivästä. Pyhain miesten päivä on katolisessa perinteessä marttyyreille omistettu juhlapäivä. 1800-luvun kuluessa keskeiseksi nousi vainajien muistaminen Pyhäinpäivänä. Edelleen suomalaisilla on tapana viedä omaisten haudoille kynttilöitä. Uusinta perinnettä Pyhäinpäivän vietossa on amerikkalainen Halloween, jota on hiljalleen alettu viettää myös suomessa. Amerikassa Halloweenia vietetään kuitenkin pyhäinpäivän aattona.

Ruotsalaisuuden päivä, svenska dagen 6.11.

Svenska dagen on vakiintunut liputuspäivä. Se ei aiheuta muutoksia kauppojen tai virastojen aukioloon. Myös julkinen liikenne kulkee normaalien aikataulujen mukaan.

Svenska dagen on suomenruotsalaisuuden päivä. Sitä ei vietetä Ruotsissa. Ruotsalaisuuden päivä syntyi suomenruotsalaisten halutessa vahvistaa ja juhlia ruotsinkielistä yhteenkuuluvuutta. Päiväksi valittiin Kustaa II Adolfin kuolinpäivä vuonna 1632. Svenska dagenia on juhlittu vuodesta 1918. Nykyään sitä vietetään iltajuhlana, johon perheet saapuvat yhdessä. Suomenkielinen väestö ei vietä päivää, eikä se poikkea suomenkielisellä alueella juurikaan muista päivistä.

Isänpäivä, marraskuun toinen sunnuntai

Isänpäivä on vakiintunut liputuspäivä. Se ei aiheuta muutoksia julkisen liikenteen aikatauluihin, vaan se kulkee normaalisti sunnuntai aikataulun mukaan.

Isänpäivän vietto on äitienpäivän tavoin kotoisin Amerikasta. Se ei ole kuitenkaan muodostunut yhtä suosituksi kuin äitienpäivän vietto. Isänpäivänä voidaan viedä haudoille kynttilöitä. Isänpäiväperinteet ovat samankaltaisia kuin äitienpäivänä. Isänpäivä on kaupallinen juhla, jonka lähestymisen voi huomata monenlaisista isälle tarkoitetuista lahjatavaroista. Isänpäivän viettotavat vaihtelevat. Monissa perheissä isälle keitetään aamukahvia ja sen kanssa voidaan syödä isänpäiväkakkua.

Itsenäisyyspäivä 6.12.

Itsenäisyyspäivä on Suomen kansallispäivä ja virallinen liputuspäivä. Itsenäisyyspäivänä kaupat ja virastot ovat suljettuja ja kouluissa on vapaapäivä. Lisäksi itsenäisyyspäivä voi aiheuttaa muutoksia julkisen liikenteen aikatauluihin.

6.12.1917 Suomen eduskunta julisti Suomen itsenäiseksi valtioksi. Aluksi itsenäisyyspäivän juhlinnalla ei ollut vakiintuneita muotoja, vaan silloin järjestettiin monimuotoisia juhlallisuuksia itsenäisyyspäivän kunniaksi. Vähitellen perinteeksi on muodostunut Tasavallan Presidentin vastaanotto eli linnanjuhlat.

Vastaanotto pidetään Helsingissä presidentin linnassa ja sinne kutsutaan suomalaisia merkkihenkilöitä. Juhla televisioidaan ja sen seuraaminen on monien suomalaisten itsenäisyyspäiväperinne. Itsenäisyyspäivän iltana on tapana asettaa ikkunoihin sinivalkoisia kynttilöitä.

Joulu (24.12.) 25.12. ja 26.12.

Joulu on suurin suomalainen juhla. Se on kirkollinen pyhäpäivä eikä silloin liputeta. Joulunaika vaikuttaa kauppojen ja virastojen aukioloon. Jouluaattona 24.12. kaupat voivat olla vain vähän aikaa auki. Jouluaatto vaikuttaa myös julkisen liikenteen aikatauluihin. Virastot ovat yleensä suljettuja jouluaattona.

Varsinaisena joulupäivänä, 25.12. Kaikki kaupat ja virastot ovat suljettuja. Joulupäivä on vapaapäivä ja se aiheuttaa muutoksia julkisen liikenteen aikatauluihin. Toinen joulupäivä, Tapaninpäivä, 26.12, on myös kirkollinen pyhäpäivä. Silloin kaupat ja virastot ovat suljettuja varsinaisen joulupäivän tavoin. Myös Tapaninpäivä aiheuttaa muutoksia julkisen liikenteen aikatauluihin.

Suomalaiseen jouluun kuuluu hyvin paljon perinteitä, joista osa on hyvin vanhoja, osa taas uudempia. Joulua vietetään kristillisessä perinteessä Kristuksen syntymäjuhlanä. Ennen kristinuskon tuloa Suomeen täällä vietettiin keskitalven juhlaa. Sana ”joulu” on myös

peräisin esikristilliseltä ajalta. Kristinuskon tulon myötä vanha pakanallinen juhla sai kristillisiä piirteitä, mutta juhlan nimi ja ajan kohta pysyivät samana.

Nykyiseen suomalaiseen joulun viettoon kuuluvat joululahjat ja joulukuusi. Joulukuusi on kuulunut suomalaiseen joulukoristeluun 1800-luvulta lopulta lähtien. Joulukuusi on tapana koristella erilaisilla pienillä joulukoristeilla, esimerkiksi piparkakuilla ja värikkäillä muovisilla palloilla. Perheen kesken on tapana ostaa joululahjoja, joita avataan yhdessä jouluaattona. Jos perheessä on lapsia, joululahjat voi tuoda punaiseen takkiin ja lakkiin pukeutunut Joulupukki. Joulukuusi on perinteisesti ollut perheen juhla, ja sitä juhlitaan oman perheen ja läheisten ihmisten kesken. Sukulaisia on tapana muistaa joulukorteilla.

Joulukuusi kuuluu muista juhlista poikkeava ruokaperinne. Joulua varten valmistettuja ruokia ovat esimerkiksi lanttu- ja perunalaatikko. Myös joulukinkku tai -kalkkuna kuuluvat perinteisesti suomalaiseen joulupöytään. Jouluna syötäviä leivonnaisia ovat piparkakut. Ne ovat erityisen ohjeen mukaan valmistettuja keksejä, joista voidaan muotoilla vaikkapa tähtien tai sydänten muotoisia.

Monien suomalaisten jouluperinteeseen kuuluu joulukirkko, joka on jouluna pidettävä jumalanpalvelus. Joulukirkko voi olla monelle suomalaiselle ainoa jumalanpalvelus koko vuoden aikana. Jouluna voidaan muistaa kuolleita omaisia viemällä haudoille kynttilöitä.

Vaikka joulua ei jostain syystä viettäisikään, sitä on mahdotonta olla huomioimatta. Joulunpyhät aiheuttavat muutoksia aukiolo-aikoihin, ja joulun kaupallinen puoli näkyy mainoksina kaikkialla. Joulukuusi on muuttunut vuosi vuodelta kaupallisemmaksi, ja joululahjatarvotteita mainostetaan nykyään jo marraskuussa.

Lähteet:

Painetut lähteet

Hautala Jouko, (toim.) Vanhat merkkipäivät 1990. Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Karjalainen, Sirpa et al. 1989. Uusi Ajantieto. WSOY.

Koskinen, Raija. Vuolio, Kaija 1989. Suomalaiset juhlat. WSOY.

Suomalaisuuden juhlakirja. Gummerus 1997

Yliopiston almanakka. Ajasto Osakeyhtiö, Vantaa 2006.

Vilkuna, Kustaa 2002. Vuotuinen ajantieto. Otavan Kirjapaino Oy.

Sähköiset lähteet

<http://kotisivu.suomi.net/markku.nykanen/lippu.html>(luettu: 13.10.2006)

<http://www.ajasto.fi/ajastaika/2003-2/> (luettu: 25.10.2006)

<http://almanakka.helsinki.fi> (luettu 24.10.2006)

<http://virtualfinland.fi> (luettu:24.10.2006)

Kuvat

Oulun kaupunki/viestintä

Kansainvälinen toimintakeskus
Villa Victor 2007